

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
1 Iuliu st. v.
13 Iuliu st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 27.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nóptea de St. George.

— Operă bufă in 3 acte. —

Dedicată memoriei lui C. Porumbescu.

Introducere

scrisă pentru jurnalul „FAMILIA“.

Eră in anul 1881. Ciprian Porumbescu ocupă aici in Brașov postul de dirigent al corului bisericesc dela Sf. Nicolae și de profesor de musică la gimnasiul român. El insuflase societății noastre o nouă viață peste tot, dar mai cu seamă cu privire la musică. Acolo unde alți maestri inaintea sa și tot odată cu densus, se plâneau că este lipsă de puteri musicale, că tinerii și tinerele arată o indolență, o nepăsare mortală față cu producțiunile musicale, Ciprian, compunând musica la opereta lui Alecsandri intitulată „Craiu Nou“, fu in stare a o reprezenta pe scenă publică numai și exclusivamente cu diletanți.

Publicul cel mare românesc a avut ocasiune a auzi acésta operă a regretatului maestru, cu ocasiunea adunării generale din 1883 a Asociațiunii, când fu reprezentată pentru a doua oră, cu puteri parte mai slabe și sub direcțiunea unui strein, și cu toate acésta remase încântat de farmecul ei.

Succesul pe care-l repurtase Porumbescu cu „Craiu Nou“ il indemnă a scrie o operetă nouă. Avusesem fericirea de a legă cunoștință cu densus, ba câte odată me onoră cu visita dsale la mine in grădină, unde ne jucam in popice și petreceam timpul când cu una când cu alta.

Intr'o seră, ședând impreună in grădină, me provocă Porumbescu să-i scriu un libret, spunându-mi pe scurt, cam in ce mod ar voi el ca să fie.

Ca vr'o patru săptămâni după provocarea sa i presentai tecstul ce urmează mai jos. El il luă și după ce-l ceti, imi duse plin de bucurie, că de bună seamă il va inspira, și va eși o operetă bună.

Acésta se întâmplă cu vr'o doue săptămâni înainte de ferii. Ciprian credea, că in decursul vacanțelor, pe care avea de gând a le petrece a casă in Bucovina, va pune pe hârtie ideile musicale, ce-i sunau deja prin cap pentru opera bufă: „Nóptea de St. George“. Inșe: omul propune și Dumnezeu dispune. Sănătatea sa eră deja așa de sdruncinată, încât nu-i mai fu permis, de a se ocupa cu serioșitate de o muncă atât de obositoare, precum este compozițiunea musicală.

Ciprian Porumbescu se mai întorse odată la Brașov, dar slăbit, bolnav. Medicii il trimiseră peste érnă

intr'o climă mai caldă, dar pré târziu. Din Italia, unde mersese, se întorse in Bucovina sa cea iubită, pentru a se repausă de veci in solul ei cel scump.

Manuscrisul eră intre hârtiile repausatului. Pentru a nu rămâne necunoscut, il reclamai. L'am primit. Pagina de pe urmă este ștersă... de lacrimi.

Étă dar un odor scump, de pe care transcriu piesa alcătuită de mine; ea va avé de sigur prețul ce l'a reversat asupra ei spiritul repausatului și pietatea acelor cari-l jălesc.

* * *

Persónele:

Dinu, primarul.

Stan, fiu-seu.

Lelea Stana, o dascăliță veduvă.

Florica, fiă-sa.

Ițig, cărcimarul.

Ruhela, soții-sa.

Neculă, țigan.

Chiva, soții-sa.

Flēcăi, fete, săteni, sătence și un preot.

Scena se petrece la un sat in prețuia și in nóptea de St. George.

Actul I.

SCENA I.

Un loc public dinaintea cărcimei satului. Ea se vede spre dreapta. In fund o clopotniță. La stânga bordeiul lui Neculae țiganul.

Horă de flēcăi și fete.

De o parte stau babele, de alta moșnegii și privesc la joc.

Corul de flēcăi și de fete.

Trage hora, mēi cobzare,

Trage s'o 'nvértim;

Ci că-i ți de sərbătóre,

Să ne inveselim!

Corul flēcăilor.

Fóie verde busioc,

Fa leliță fa;

Prinde-te cu neica 'n joc,

Fa leliță fa.

Corul flēcăilor și fetelor.

Hai leliță rumenică,

Să dăm mâna, hai,

Hai cu lelea, mēi bădică,

In horă să sai!

Corul jetelor.

Foie verde liliac,
Măi bădiță, măi,
Ecă ți-o 'nvărtesc pe plac,
Măi bădiță, măi!

Un flăcău din horă (recitativ).

Două-zeci de ani in pare,
Că-mi tot țice fătă mare,
Și-s cu coșile 'n spinare.

Corul moșnegilor.

Hei i-o țise,
Și i-o spuse,
Hă, hă, hă, și ha, ha, ha!
Cum ve place asta, fa?

Corul babelor.

Ce ocară,
Próstă șagă?

Corul moșnegilor.

Hi, hi, hi, și ha, ha, ha,
Bine țise, bine țeu.

O voce de flăcău din horă (recitativ).

De când îți duc dorul lele,
Par că dau tot de belele.

Corul moșnegilor.

Bine țice, că-i așa,
Țeu muerea-i o belea.

Corul babelor.

Ba că nu e nici de cum,
Cine țice e nebun.

O voce de flăcău din horă.

Cucul a strigat in codru,
Ca să ne iubim nu-i modru,
Și 'ntrebă câți ani mi-i da?
Țece ani, el mi-a respuns,
Țece ani nu-s de ajuns,
Ca să ne iubim noi, fa.

Corul de moșnegi și de babe.

Veți așa e, asta-i drept,
Asta-i tiner înțelept.

Corul tuturor.

Ecă sórele-asfințese!
Lăutare puiu de cióră,
Trage-mi una din vióră,
Âncă una pe sfârșite!
Ți cu foc și cu dulcétă,
Tot așa cum puichii-i place,
Ec' acum la asfințite
Mândra horă se sfârșese.

(Hora se sparge. Publicul și fetele se imprășcie).

SCENA II.

Flăcău, Stan, mai în urmă Ițig.

Stan. Dar ce-i cu Ițig, măi fărtați, de ce și-a închis cărcima?

Unul dintre flăcăi. Ce să fie! Țice că ar fi dat in pașcile ovreesci și nu deschide cărcima, ca să nu se spurce.

Stan. Să nu se spurce, spurcăciunea de el? Auți colea, inchide cărcima tocmai astăzi, in ții de duminică și unde mâne avem St. George. Să nu ne dea el de bătut tocmai când ne-am puté chefui mai bine! Gólă batjocură, fărtați!

Flăcăii. Țeu, gólă batjocură.

Stan. Hai să-l silim, să ne dea vin!

Flăcăii. Hai, să-l silim!

Stan (cătră cărcimă)

Măi tărtane,
Măi jidane,
Eși afară,
Că noi dóră
Nu vom sta
Seci făr a bé.
Toctmai ați
N'ar fi cu haz!

Corul repetă: Măi tărtane etc.

Stan. Hai deschide frigelinte,
Căci de nu, vei ține minte.
De-ți sânt dragi perciunii tei,
Vin' o de deschide, măi!

Corul. Măi tărtane etc.

Ițig (pe ferăstră). Wai geschrien! Ce-i astă gălăgie, asta vuet mare, asta larma, țice și țeu — pira-midală?

Corul. Măi tărtane etc.

Stan. Hai mai de grabă
Și făr de zăbavă,
Căci setea ni este mare
Și sântem in turbare,
Și n'avem indurare
Și de-i mai zăbovi,
De tine rėu țeu rėu va fi!
(Țidanul dispăre dela ferăstră.)

Corul. Măi tărtane etc.

Ițig. Ce poțitiți, dv. frați,
De ce me strigați,
De ce me chiemați!?

Corul. Ascultă, vrem
Să bem, să bem.

Ițig. Wai geschrien,
Wu geh ich hin!
Voi vreți
Țeu să beți?

Chorul. Așa e, vrem,
Să bem, să bem.

Ițig. Nu ve dau
Țic și țeu,
Țe legea mea!

Corul. Ba, ni-i da.

Ițig. Woos, cum, ce? Țiceți să ve dau... vin... Chiar astăzi să ve dau de bătut, când sânt pașcile nóstre, sfințile peșah. Dar nu scitiți voi, me rog Dumnia vóstră, că la pașcile nóstre, sfințile peșah, nu este ertat să fac casa mea trefes, trebuie — țic și țeu — să o țin coșer.

Stan. Ce cântă tărtănuțul de „trefes” și de „coșer”?

Ițig. Trefes este, cum țiceți voi: spurcat și coșer este, cum țiceți voi: curat.

Stan. Adecă cu alte vorbe ție frică să nu-ți spurcăm casa?

Ițig. Frichi țeu!

Stan (amenințând). Dar ce, măi, tu țici că sântem niște ómeni spurcați?

Ițig (speriat). Gewalt, eu nu țic nimic, eu tac, și ascult de haham.

Stan. Haham este popa al vostru, nu-i așa? Și ce țice adecă hahamul?

Ițig. Hahamul țice, că in țile de pașcile nóstre, la sfințile peșah, trebuie, musaiu să fie curat, neatins de nimic și de nimeni, ólele, strachinele, sticlele, păharele, tóte, tóte. Avem tot olărie nouă la sfințile peșah, măn-căm mațis in loc de pâne și nu bem, nu măn-căm din cele vechi. Cum, bei Gott, voiți dară să ve las pe voi in casă la mine, căci dóră sciu, că ați măn-cat pâne dospită?!

Stan. Adecă pânea dospită la voi este spurcăciune, ha, ha?

Corul. Ha, ha.

Ifig. Rideți voi numai, rideți? Jehova este in cer și ve aude.

Stan. Las să ne audă, Judo. Dar me mir de prostia ta! Noi te imbiâm cu bani și tu ne spui de haham.

Ifig. (la o parte). Că deu bine ȳice el! ȳre n'ar fi modru ca să le scurg pungile?

Stan. Ce borborosesci tu acolo?

Ifig. Me inchin la Jehova să me lumineze cum v'aș puté face pe plac.

Stan. E bine, și — te-a luminat?

Ifig. Așteptă numai! (la o parte). Jo, so wert es gehen. Să scótem mesele aici afară, să le dăm să bea vin cât vor cere și vor plăti. Așă veți scap de trefes și tot le iau banii.

Stan. N'ai mai isprăvit, ori vrei să ne vinți Judo, cum ai vëndut pe Christos?

Ifig. Eu am vëndut numai țuică și vin, nu sciu ce marfă este Christos.

Stan. Tacă-ți gura, spurcăciune!

Ifig. Tac, tac.

Stan. Haideți să intrăm in cărcimă!

Ifig. (punându-se dinaintea ușii). Nu, ve rog să nu intrați! Etă că mai bine eu și cu balabusta mea, ve scótem mese și scaune aici afară, și ve aducem vin cât veți porunci.

SCENA III.

Precedenții și Ruhela.

(Ifig și Ruhela aduc mese și scaune, păhare și vin.)

Ruhela.

Ni, ni, haste gesehn, ni,

Nici in sfântă ȳi,

Când ai hodini,

Nu le place

Să-ți dea pace.

(Terminând cu punerea meselor, se retrag.)

Cor. Dans de flęcăi.

Nu e ȳi mai fericită

Ca o ȳi de sêrbătore,

Când cu puica te 'ntêlnesci,

Primenită și gătită

Frumoșică ca și-o flóre

Și in horă te pornesci.

Saltă inima in tine,

Când i stringi mânuța dragă

Și in ochii ei privesci;

O veți dulce ca o fragă,

Și un foc simțesci prin vine,

Simți in tine că-o iubesci.

Când apoi se sparge hora,

Când te lasă și se duce,

Jar in suflet resimțesci;

Dar acest pojar e dulce,

Și nu uiți de surióră,

Până nu ȳi-l potolesci.

Vorba ceea incercată,

S'o 'ncercăm și noi odată,

Vorba ceea din bêtrâni:

„Cui cu cui se scóte” frate,

Hai să stingem jarul frate,

Hai să-l potolim cu vin!

(Flęcăii se pun la mėsă și beu și inchină).

(Va urmá.)

Theochar Alexi.

Melancolie.

Mh! grósă-i cartea vieții mele
Și lungă e a sa poveste
Și lungi is dorurile, care
Odată m'a 'ntovărășit,
Ca amintirea ce-mi tot spune
De-un timp ce-a fost și nu mai este,
De-c vreme ce-a sburat luându-mi
Ce-odată 'n viețã mi-a zimbit.

Ca cel din urmă lung adío
Imi e durerea mea de lungă,
Când bunurile fericirii
S'au stors cu 'necul strop cu strop —
Și n'au lăsat din tot trecutul,
Decã! din amintiri — o dungă
Pe care rătăcesce gândul —
Soiia unui misantrop.

Și când își ia avênt și dênsul
In luna cea de basme plină,
Acărur jucărie-odată
An fost... mai am un singur dor:
Ca in acêsta reverie
Posomorită și senină —
Și 'n zimbetu-i amar și dulce —
Visând de fericiri — să mor.

Pân' n'a veni melancolia
Să-mi spue-a sa poveste lungă,
Și tristă ca o ȳi de tómnã
In care florile pălesc,
Ca dor de cele depărtate
Din nou să nu me mai ajungă...
Să me sfirșesc in fericire...

...
Ah! Êt-o... Êrăși o simțesc!

Ioan N. Roman.

Cei dintêiu francmasoni români.

— Schiță istorică. —

(Urmare.)

Aici raspunde candidatul

Fratele preparator :

— Domnul meu! Dta judeci fôrte bine. Noi ne numim francmasoni, dar nu din cauza că avem mai multă libertate in acțiunile noastre, de cum au alți ómeni; din contra, trebuie să-ți declar, că intrând dta in sânta noastră ordine, aici vei perde o parte din libertatea de pân'acum. Noi avem superiori și legi, la care francmasonu trebuie să se supună necondiționat. Dar atâta îți pot spune, că curagiul, constanța și discrețiunea (tăcerea), dimpreună cu o inimă bună și onestă sânt principale calități cari se recer dela un francmason. Te las acum aici, ca să ai timp să meditezi asupra acestui lucru.

Atunci fratele preparator părăsesce odaia și intră în camera logei, împinge cu vehemență ușa după sine.

Camera logei este decorată cu atlas azuriu, brodat cu aur. Magistrul catedrei șede sub un baldachin imbrăcat cu atlas violet. Mésa dinaintea maestrului ședințelor asemenea e imbrăcată cu atlas violet și cu broderii de aur. Pe mesă se află legile logei, biblia deschisă la vers 5, capitulul 1 din evanghelia lui Ioan. O hârcă de om, un circin și unghio-metru așezate peste oaltă în formă de triunghi, ciocanele pentru maestrul catedrei, cei doi directori, trei ferestruice așezate în forma unui triunghi, pe trei colțuri a mesei. Jos înaintea mesei o perină de catifea albastră, pe care trebuie să ingenunchie noul adept; un tapet colorat, la cele trei cornuri ale tapetului trei colonne de arhitectură, cam de un metru în înălțime, pe colonnele trei luminări de ceră grose de 4 degete, în înălțime aproape un metru.

Acum candidatul se introduce în a doua cameră, în logea elevilor.

După ce toate sunt pregătite, frații adunați se pun toți în ordine. Maestrul ședințelor intră apoi pe primul ușier, ce timp este? Acesta răspunde: „E sus la amedi”. Maestrul intră pe al doilea ușier: „Frate al doilea ușier, care este datoria unui ușier?” Acela răspunde: „Să vedă dacă ușile sunt închise; profanii depărtați și dacă toate sunt în ordinea recerută”. Maestrul către dânsul: „Implinesce-ți oficiul!”

Ușierul scote sabia, merge până la tapet, face maestrului onorul indatinat, apoi cercetează antișambrele, dacă ușile sunt închise și dacă logea este acoperită?

Rentorcându-se, dice: „Venerabilele mastru, ușile sunt închise, profanii depărtați și toate sunt în ordine cuviincioasă”.

Maestrul intră pe primul ușier: „Frate, prim ușier, cum te chiami?” Acesta răspunde: „Tubalcain”.

Maestrul: „Frate, al doilea ușier, ești dta francmason?” Acesta răspunde: „Frații și ucenicii mei me consideră astfel”.

Maestrul: „Frate, prim ușier, este timpul pentru deschiderea logei?” Răspuns: „Da, este timpul”.

Maestrul: „Frate, al doilea ușier, ce timp este?” Al doilea ușier: „E sus l'amedi”.

Maestrul: „Așa dar deschid logea sub patronatul celui mai înalt arhitect, în numele superiorilor logelor unite prin numărul sânt cu toate onorurile francmasoneriei”.

Apoi maestrul bate de trei ori cu ciocanul pe mesă (în forma $\cup \cup \cup$) și scote sabia.

Asemene fac și ceilalți doi ușieri.

Maestrul apoi făcând semnul învățăcelilor, dice: „Frații mei, logea e deschisă”.

Ambii ușieri și toți ceilalți frați scot sabiile, și rădēmându-le cu ascuțitul pe pământ, stau în picioare.

Apoi maestrul ședințelor comunică logei, că un om liber cu numele N. N. s'a rugat să fie primit în loge, de și toți frații ș-au dat mai înainte învoirea, ca dânsul să fie primit, cu toate acestea i intră încă odată, dacă vr'un frate are vr'o obiecțiune în contra primirii lui?

Dacă nime nu protestează, primul ușier dice către maestrul: „Venerabilele mastru! Toți frații nu au nimic de observat în contra primirii candidatului prepus”.

Atunci dice maestrul către primul ușier: „Du te la candidatul (care se află tot în camera de preparațiune) și informază-te asupra următoarelor impregiurări:

a) informază-te despre relațiunile lui lumesci, despre nascere, despre stare, etate, religiune și alte legături;

b) intră-l serios, din ce cauză doresce să fie francmason?

c) cercă să-i afli pasiunile sale, infățșeză-i într'un mod nepedant pericolele cari sunt împreunate cu astfel de patimi atât în lume, cât și în francmasonerie;

d) fă-l atent la datorii și obligămintele unui francmason d. e. ascultarea față de superiori și legi, compătımire cu săracii, amicitie către frați și dreptate față de ómeni și în semn de supunere cere-i pălăria și sabia;

e) fă-l atent, că el trebuie să se supună la anumite datini vechi, că trebuie să facă un jurământ mare și descopere-i scopul masoneriei;

f) cere-i promisiunea prin darea mânei, că decă în contra așteptării nu va fi primit, dânsul nu va descoperi nimenui nimic din cele ce va vedea și auzi.

Până când fratele trimis își implinesce datoria sa față de candidatul care se află singur în camera de preparațiune, maestrul ține în camera logei convorbiri cu ceilalți frați, despre constituțiunea francmasonilor, despre corespunđința masonilor și alte cunoștințe.

Dacă fratele trimis aduce pălăria și sabia dela candidatul, atunci maestrul trimite pe alt frate la candidatul, dicându-i: „Spre siguranța noastră, care-i ca prin darea mânei și subsemnarea unui revers să ne dea promisiune, că dânsul nu va descoperi nimenui cele petrecute, decă recepțiunea dânsului se va anula; și după ce va subsemna, desbracă-l după datina noastră, răpescă-i tot metalul ce-l are și adă totodată și tac sa recerută”.

Ceremonierul și fratele servitor se duc apoi în camera de preparațiune și iau mai înteu dela candidatul tot metalul ce-l are: bani, césornic, tabachieră, apoi îl lęgă la ochi, i se desbracă brațul stâng și partea stângă a peptului, astfel ca máneca cămeșii să atérne în jos; apoi i desbracă de tot genunchele drept, geta stângă i se scote de jumătate din picior, ca să calce pe ea ca pe un păpuc.

După ce se întorce ceremonierul și raporteză maestrului, că a executat ordinul, acesta trimite apoi pe fratele care a propus pe noul candidatul ca să-l aducă până la ușa logei și aci să-l insinue prin o batere profană la ușe.

Acesta apoi se duce în camera de preparațiune la noul candidatul, pune vârful sabiei pe peptul stâng al candidatului, ér candidatul ține mâna cu sabie, și astfel îl conduce până la ușa logei. Aici bate cu o singură lovitură puternică.

Ușierul prim anunciă acesta ușierului al doilea cu cuvintele: „Venerabile frate al doilea ușier! La ușe bate cineva ca profan”.

Ușierul al doilea dă lovitura cu ciocanul.

Maestrul dice apoi: „Frate prim ușier, veđi cine este aci?”

Atunci ușierul al doilea desface nițel ușa logei și cu vârful sabiei scos puțin afară, intră cu o voce aspră: „Cine e aci?”

Fratele proponent răspunde: „Un om liber, care se rógă să fie primit în venerabila noastră ordine”.

Maestrul ședinței face atunci următoarele întrebări: „Cum se chiami? Ce fel de funcțiune lumescă a ocupat? Ce etate are? Ce fel de religiune professază? Unde e nascut? Unde e domiciliul seu?”

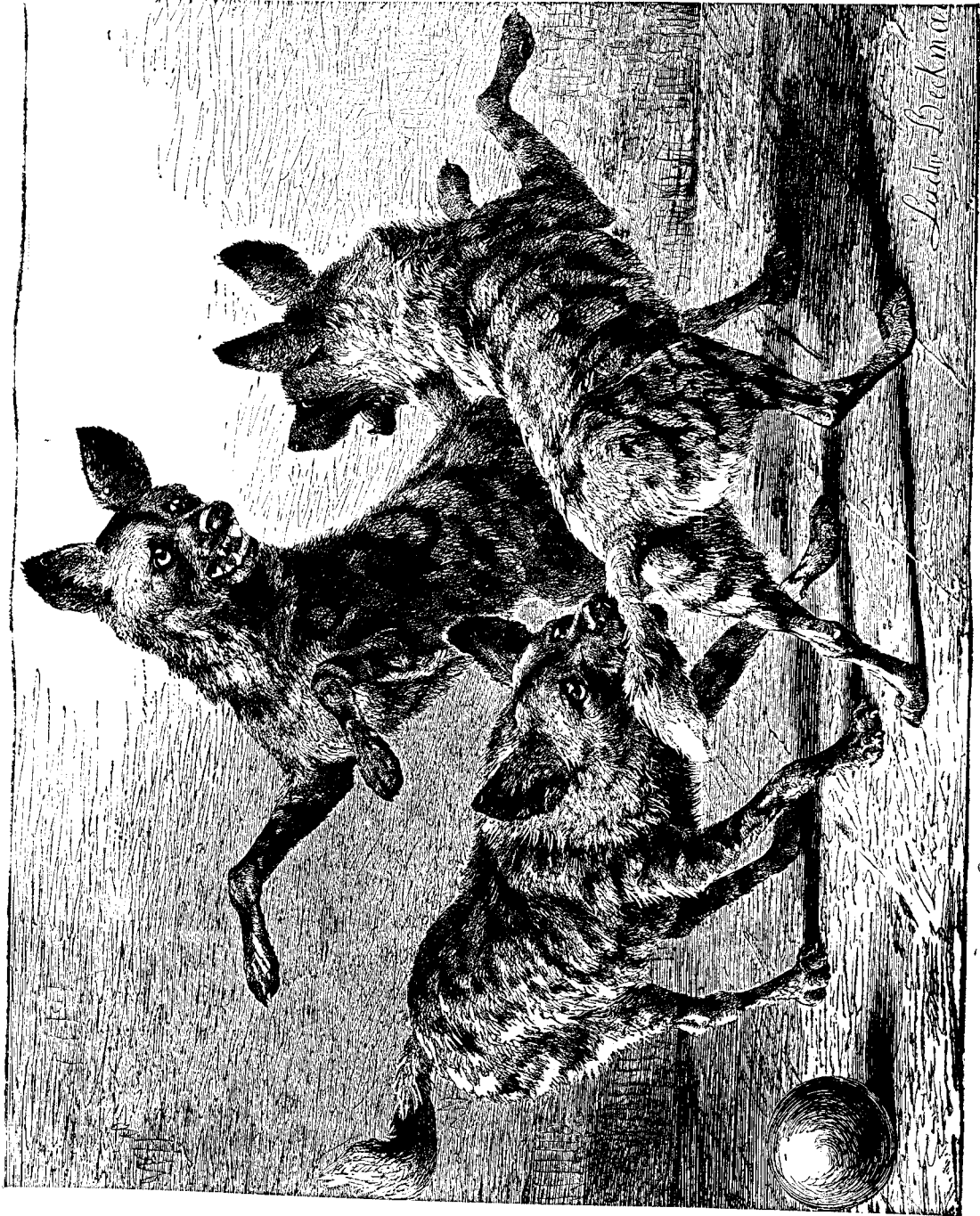
După răspunsul la întrebările aceste, maestrul dă o lovitură cu ciocanul pe mesă.

Ambii ușieri repetă repede loviturile aceste și maestrul dice:

— Să vie în lăintru!

(Incheierea va urmá.)

Nic. Densușian.

Hienel

P e D u n ă r e .

— După Petőfi. —

Nese-ori vântul și vâsla gâzbită
 îți sfășie sinul, tu apă iubită!

Și ranele tale adânci mi te dor
 Mai rău, decât chinul de om muritor.

Și totuși, când vâsla și vântul se trece,
 Durerea se perde din sinul teu rece.

Când sinul de oameni e însă rănit,
 Durerea atuncia e fără sfârșit!

G. I. Bogdan.

La cestiunea cholerei.

Nainte cam de jumătate de secol cholera asiatică a fost în Europa cu totul necunoscută, pentru că până atunci ea s'a lăfit mai mult în India și în una sau alta parte dela locul ei de naștere, care se află în șesurile băltoase, unde riurile Ganges și Bramaputra se vărsă în mare.

În 22 sept. 1823 a cercetat acesta boala epidemică prima dată și teritoriul european, dar și atunci numai câteva săptămâni; în 1830 a venit până la Moscova, în 1831 la Viena și Berlin, iar în 1847 a devenit epidemie universală peste toată lumea, de și locul ei de predilecțiune a rămas Asia, unde pelerinarea caravanilor este mijlocul cel mai bun pentru răspândirea ei.

În timpul mai nou s'a observat, că în locurile unde prin călători foarte încet s'a lăfit, acum după clădirea căilor ferate se lătește cu iuțela acestora. Dacă n'află om să o transporte, apoi se acapă de ori ce obiect: trențe purtate de bolnavi, bucate de mâncare, mai cu seamă cele apătose de prin locurile molipsite de cholera, oșeși-care pachet macar și de pe vasul care n'a avut nici un pasagier poate neferici pe primitor și alții.

Și cu toate că lățirea cholerei prin coatingere — *contagiu* — este constatată, totuși obvin factori cari i contrazic. De câte ori grigitorii pacienților și cei ce au cu ei neîntrerupt de lucru, rămân neatinși! Ba alocurea erupse cholera și fără a se pute dovedi, că s'a indus pe oșeși-care cale. Trebuie deci să concedem, că există și al doilea mod de lățire, și acesta mai probabil pare a fi pe calea aerului prin ceva *miasmă* (materie infectătoare).

Nu incupe îndoielă, că teritoriul încă are influință însemnată la dezvoltarea acestei boale, pentru că pe când locurile afunde sau acele părți de orașe, care sunt pe marginea vr'unui riu sunt mai des frecventate, până atunci în locurile înalte rar se ivesce cholera. Felicittez pe munteni!

Unii oameni încă au mai mare înclinare de cât alții. Cei în stare bună mai numai la culmea epidemiei cad preda ei, dar mai des cad cei săraci, plini de neajunsuri, cei slăbiți prin oșeși-care boală, iar mai cu seamă bețivii! S'a observat și aceea, că deplin însănătoșălii din cholera nu s'a îmbolnăvit și de a doua oară în aceeași epidemie, dar pentru altele următoare n'au fost imuni.

O întrebare care poate că chiar la început trebuia să o tractez este, că în ce poate zăce esența boalei? De aș fi crezut că om. cetitori nu așteptă a le vorbi despre acest punct, nici nu l'aș fi adus pe tapet, pentru

că năsuințele scrutaților de a descoperi germenele cholerei totdeauna a suferit naufragiu. Hallier afirmă (la mijlocul anilor șesezeci) a fi aflat un soi de burete de mușcălela specific al cholerei, dar nu știu ca criticatorii cari sunt în pozițiunea de a-l controlă să fie dat credemint afirmărilor sale.

Ca să demonstrez cum avem a ne purta față de astfel de scrutați atât de minuțioși, amintesc un caz analog care aflu de bine a-l aduce la cunoștința cetitorilor români. În 15 iunie microscopistul de bun renume dr. Victor Babeș publică în foia medicilor „Orvosi Hetilap” — firesce cu ceva zel aprins — ponderoasă sa descoperire germinale (bacteriu) care se află la aprindere de plumăni. În 29 iunie am și avut ocașiunea a ceti o replică de rivalul meu, care pretinde că bacteriul numit al dlui Babeș este numai o iluziune a autorului și altele. La acestea imi aduc aminte ce mi-a dăș odată un amic, cumcă jalusia așa numiților literați întrece chiar și jalusia femeieșcă — acum imi vine a-i crede.

Referitor la descoperirea germenului cholerei să așteptăm ce rezultat vor ave scrutațiile comisiei din Toulon, compusă din cei mai savanți profesori ai Franței, cari cu inima în dinți secțeză și scrutează cadavrele celor morți în cholera.

Propunându-mi la cas de trebuință să mai revin asupra obiectului din cestiune, de asta dată voiesc, pe basa amintitelor și a indicărilor raționali, să-mi desfășur pe scurt părerea referitor la cholera din Franța și la măsurile eventuale.

De și buletinele prime din Toulon afirmău, că acele casurile obvenite erau numai sporadice, adecă singurate, aparând numai ici colea; totuși acum când vedem neîncetarea boalei, ba chiar mărindu-se dimensiunile lui și vedem că autoritățile publice mai din toate țările au luat măsuri profilactice: *n'avem de a dubita* că informațiunile trase dela locurile competente sunt mai serioșe decât cele răspândite la început. Mulțumită acelor măsuri profilactice, că după epidemia generală din 1831—1861 și cea din 1866, cele următoare au fost restrinse numai la unele orașe; fie dar că aceste măsuri sau că epidemia, ca și altele, ea de sine s'a moiat, ori și cum putem trăi în speranța, că de devastările mari vom rămâne scutiți. Zace însă în interesul nostru ca acele măsuri, de cari în genere se ingrigesc autoritățile publice să le esecutăm cu rigore și să ne estindem ingrigirea și asupra celor mai minuțioșe lucruri.

Curățenia este cea mai sigură armă în contra infectării. Pentru Toulon este un rău mare că nu este canalizat — o parte a orașului este zidită de Romani pe pilote — și așa curățenia, desinfectarea este îngreunată.

Se cere ca putreziunile, gunoii și ori ce murdărie să fie depărtate de pe lângă locuinți și foarte rău face cel ce dorme în locuri de acestea fie măcar sub cerul liber. Măncările să fie alese. Carne stricată; fructe apătose, necoapte, acre; măncări cari cășunază scurgerea pântecelui, ca și medicamentul de acest soi, inlesnesc foarte incubarea cholerei. Omul să trăieșcă cu măncări simple de fertură și de carne, poate be vin roșu sau soiuri de bere mai bună. Bere comună e rea, nici laptele acru în epidemie nu e recomandaver, cu alata mai puțin crastaveți, lubenițe, pepeni sau prune și alte fructe necoapte. Omul să fie totdeauna ingrijat cu vestiminte necesari și pentru timp schimbăcios rece, și recela provenită din scaldă rece în timpul cholerei este de a se incungiuă.

În cât pentru isolare, acesta numai puterile unite și buna înțelegere o poate esecută. De altmintelega cred că decă în timp de epidemie se opresc țergurile și adu-

nările de oameni mulți, se închid școlile, miliția rămâne pe loc, toate acestea vor fi binevedute de tot omul cărui i zace la inimă sănătatea și viața sa și a de aprăpului său. Ministeriul nostru a dat ordin ca negoțul cu rufele vechi să înceteze, ceea ce în sensul celor mai sus discutate fie-care va aproba. Mai bine ar face cine s'ar putea isola de tot. În epidemia mare din 1831 curtea rusă constatătoare din 10,000 de persoane s'a închis în palatul Petru și Zarskoseló și a ramas neatinsă de choleră. Linisci ne poate mai cu seamă impregiurarea, că suntem departe de periclu amenințator și ne despart imperii, cari din resputeri se silesc a pune stavilă colosului devastator.

Dr. George Crainicean.

Doine și hore populare.

— Din Ardeal. —

I.

Bade, dorul dela tine
Peste multe deluri vine
Și nu-l poate opri nime;
Nici țigan cu cetera,
Nici român cu fluera,
Numai eu cu inima.

II.

Măi bădiță, trup de flori,
Când te ved me prind flori;
Măi bădiță, trup gingaș,
Ca tine tot duce-m'ăș!

III.

Trecut-a bădița dealul,
I cunosc mersul și calul;
Calu-i alb, bădița-i alb,
Blăstămă-l'ăș, dar mi-i drag.

IV.

Trecut-a bădița șesul,
I cunosc calul și mersul;
Calu-i sur, bădița sur,
Blăstămă-l'ăș, nu me 'ndur.

V.

Câte stele 'n giurul meu,
Toate me vorbesc de rău;
Numai luna și c'o stea
Imi îndulcește inima. —

VI.

Spune bade si-mi ghicesce,
Codru de ce 'ngălbinesce?
Codru de zăpadă grea,
Voinic de inimă rea;
Codru de viscole grele,
Și voinic de gânduri rele.

VII.

Dacă n'am ajuns eu bine,
Să nu me judece nime,
Că eu mai sunt judecat
Ca frunza de pom uscat,

Când o bate vânturile,
Ca pe mine gândurile.

VIII.

Străină-s, Dămine străină,
De nici apă nu me mână;
Că să știu că m'a mână,
Chiar în mijloc m'ăș țipă,
Să me ducă 'n țera mea.

IX.

Brați înalți încetinați,
La ce foc ve legănați?
— Cum să nu ne legănam,
Că noi singuri rămănam,
Lăsături fără păstori,
Strunguțe fără oițe,
Scăunel fără băcițe!?

Nicolau Borza.

Idei și principii economice.

Civilizațiunea în o țară se exprimă prin ocupațiuni multifari; cu cât ocupațiunile vor fi mai diferite, cu atâta schimbul său circulațiunea e mai vie, cu atâta și gradul de bună stare — de progres, de civilizațiune mai mare. În țările agricole se vede contrariul acestui principiu.

Prin concentrașare decade valoarea individualității și se tēmpesce spiritul omului.

Intemeierea de atracțiuni locale prin decentralizașrea politică și economică, pune adevăratul fundament la bunăstarea materială, morală și națională, prin urmare la adevărata civilizașione.

Atracțiuni locale trebuie să țină cumpeună centrelor, ca acestea (orașele capitale) să nu devină pre mari și pre puternice față de centrele locale (orașe provinciale, sate etc.) Societatea trebuie să fie organizată după legile și sistema corpurilor ceresci, ca activitatea părșilor — întregului — să stea în relașioni armonice, cu centrul, de unde să se respândescă, ca dela un sōre lumina și căldura.

Puterea omului asupra forșelor naturei este restrinsă, căci nu poate înmulți cuantitatea materiei, nici nu o poate nimici.

Tōtă forșă omului se reduce la schimbarea locului și forme materiei.

Prin acēsta schimbare materia ia formă mai înaltă, mai corespundētore trebuinșelor și valoarea i creșce.

Pentru ca un popor să ajungă la stadiul a schimbă locului și forma materiei cu ușurinșă și cu folos, trebuie să cunōscă mai înainte forșele materiei; acēsta însă o poate numai prin îmbrătoșarea sciinșelor: fizice, chemiei și fiziologiei, surori dulci ale economiei nașionale.

Cu cât e mai repede circulașionea între producēt și consument, cu atāt schimbarea forme și a locului e mai mare și mai avantajōsă. Pe terenul economic decentralizașrea e de cel mai mare folos, căci e singurul mijloc de progres spre civilizașione. Prin acēsta omul devine din sclavul naturei domnul naturei.

Prima condișione spre progres e înmulșirea populașionii; ea ne face posibilă împărșirea muncēi, și variaștea ocupașionilor — fiica progresului — prin urmare produce acea legătură de interese reciproce între om și om, fără care de o adevărată libertate în o țară nici vorbă nu poate fi.

Ioan Roman.

Domna se duce la băi.

Un eveniment mare!

Totă casa e agitată. Toți alergă 'n sus și 'n jos, intră și es, par că ș-au perdut capul. Căfede de negustori vin cu pacheturi mari, modiste sprințene lunecă pe trepte 'n sus, copii cu cutii de încălțăminte fluieră sub poartă.

Ce s'a întâmplat aici?

Încă nu s'a întâmplat nimica. Aceste sunt numai pregătirile. Dar în curând are să urmeze și actul mare: domna se va duce la băi.

Sărmana, e bolnavă grozav. Suferă mult. O migrenă reumatică i cauzază dureri mari. Trebuie să se ducă a-și căuta de sănătate.

Nu de mult a căpătat ea bola aceea. Cam atunci, când prietena ei Amaranta i s'a plâns de asemenea neplăcere, pentru care va fi silită să meargă a face cură la cutare bae.

Amaranta și domna despre care începuserăm a vorbi, sunt două dame frumoase și tinere, bine cunoscute și mult adorate în orașelul în care se petrece istoria noastră. Este greu a spune, care e mai frumoasă dintre ele? Faptul e că amândouă au partidă mare. Va să zică ele sunt rivale. Și trebuie s'o spunem, că ele și usază de totă ocaziunea ca să rivalizeze și astfel să-și dobândescă întietatea.

Lumea își petrece bine, vedând această luptă. Dar bărbații lor se cam scarmenă în cap, căci rivalizarea le sâcă binisor punga...

E bine, Amaranta se va duce la băi! Și ea, rivala ei, să rămână acasă?! Până când aceea își va înmulți laurii invingerii sale, inhamând adoratori noi la carul seu triumfal: pân'atunci ea să ședă ascunsă între zidurile unui orașel?! Asta nu se poate. Ce ar dice lumea? Cum s'ar fâli Amaranta, inghimpându-o cu vorbele sale otrăvitoare! Căci, după părerea ei, femeia aceea are o limbă foarte ascuțită.

În noaptea aceea ea n'a dormit nimica. A fost foarte agitată. Dimineața bărbatul a aflat cu cea mai mare surprindere și cu cea mai adâncă intristare, că nevêsta lui suferă de migrenă, o bolă periculoasă ce trebuie vindecată în curând, căci mai târziu ar pute să devină dezastrôsă.

Nevêsta i-a spus tôte aceste. El, ca om practic, numai decât a și ghicit cura. Și ș-a dis: „Pe nevêsta mea o dore — cutare bae de plăcere”.

Și la această idee un suris ușor i lumină fața. Nu s'ar pute hotări la moment, ce a însemnat acel suris? Sarcasm, displăcere seu — Dômnne ertă-ne! — un fel de bucurie?

Suntem în drept a presupune ori care din aceste. Un malițios, care a auzit mai înteu, că ea se va duce la băi, a exclamat:

— Ce bucurie pentru bărbatul ei, care va pute rămâne acasă — singur!

Fie ce-o fi fost cauza surisului seu, noi nu vom scrută această. Nu este frumos să ne mestecăm în secretele familiare ale altora. Es acele și fără a le scote cu sila. Se va lămurii mai la vale și acest punct intunecos al istoriei nôtstre.

Faptul e, că bărbatul îndată-ce a aflat pericolul ce-i amenință soția, trimise după medic. Acela vini iute, făcû diagnosa și constată, ceea ce bărbatul sciea din capul locului, că domna trebuie să se ducă la băi.

A și recomandat una. Tot aceea în care avea să meargă și Amaranta. Căci scim de obște, că medicii din acelaș oraș recomandă tuturoră aceeaș baie.

Și curios! Cuvântul „baie” avû așa de mare inriurire, încât din clipita aceea dômna nu se mai plânse de migrenă. Par că i-ar fi tăiat cineva cu forțeca firul bôlei. Eră veselă și se bucură înainte de plăcerile ce va gustă.

Bărbatul, vedând această impresiune extraordinarie, i promise îndată, că o va trimite la moment la cea baie.

(— Așa voi ajunge și eu odată liber! — gândia el.)

La moment! Vorbă bărbătescă! Par că o femeie ar pute să meargă ori unde, măcar și în vecini, la moment, fără să fie necesar a-și drege toaleta. Dar apoi la băi, unde e multă lume, multe dame și mulți bărbați!? Pentru asemenea călătorie trebuie să se facă mare pregătire.

Acăsta s'a și pornit îndată. Pasul cel dinteu și cel mai de frunte fu: d'a comandă niște toalete. O damă tineră și frumoasă nu poate merge la băi fără multe toalete. Acolo se face critica cea mai rigurosă. Fără toalete, ea preferia a rămâne acasă și a nu face cură. Dimineața, la prânț, sêra, în concert, la bal și la excursiuni, pretotindenii trebuie câte una anume. Câte una? Ce ar dice critica, de cumva în tôte zilele s'ar infățoșă în acelaș îmbrăcământ?!

Ea a aflat câte toalete va duce Amaranta, deci va duce cu doue mai multe decât dênșă, chiar să și moră de ciudă rivala!

Pân aci treba a mers bine, căci a fost vorba numai de bani, și jidanul e om bun, dă împrumut bărbatului pe holda ce va sêmână în tòmna viitoare. Dar apoi urmă partea mai grea. Alegerea, compunerea și arangiarea toaletelor.

Deu acesta nu-i lucru ușor, am pute dice că-i un adevêrat meșteșug cu multă chibzuélă, ba o artă la care se cere și mai mare iscusință.

Căci sunt multe de băgat în sêmă. Ba că moda asta cere, ba că croiul nu-i șede bine, ba că stofa nu se potrivește cu colórea feței, ba că colorile sunt contraste, ba că dă o infățoșare pré bêtrână, ba că e cu totul simplă, ba că pré arată a lucș, ba că — ceea ce e lucru de frunte — mai are și alta asemenea toaletă. Și altele multe, am pute dice sute și mii, de considerațiuni.

Un general nu-și aședă cu mai multă ingrigire armata, decât cum își arangéză o damă de modă toaletele. Căci ceea ce pentru acela e armata, pentru această este îmbrăcământul. Cu amândoue se fac cuceriri.

Ne putem dar intipui, ce gânduri mari frământă mintea dômnei, despre care începuserăm a vorbi, dar pe care nu o numirăm, nevoind să fim indiscreți. Ea nu putea nici dormii. Se deșteptă și tot făcea la schimbări, că dóră așa va fi mai bine, adeca mai frumos. Dimineața chemă pe creditorii să drégă cum a gândit de eri incóci. Unul viniă, altul eșă. Servitorii n'aveau alt lucru, decât s'alerge prin prevălii.

Și cu tôte aceste se temea, că Amaranta va fi mai frumoasă. Și atunci — atunci în adevêr se bolnăvia.

Și din ce în ce se apropiă mai mult terminul plecării, biéta dômna devenia tot mai palidă. Zóla multă și nopțile petrecute fără somn i vesceđiră rosele feței. Eră p'aci să cređă și bărbatul, că ea în adevêr e bolnavă.

— Ce réu imi pare, că nu pot merge și eu cu tine, — i dicea el.

(Dar gândia: De te vei duce, voi trăii lumea albă.)

Ea se cutremură. În momentul acela i vini pentru prima oră cugetul, că deu și bărbatul ar pute să

mărgă cu ea, ș-atunci tot planul ei s'ar fi nimic. Infricoșată idee!

Ea speră, că va pute debută singură, reversând în giur rațele frumuseței sale, imbetând pe tineri cu farmecile ei și inmulțindu-și numărul adoratorilor.

Ah! acolo n'are loc bărbatul . . .

Cu toate aceste dânsa respunse:

— Asta e și singura mea intristare. Ce voi pute eu face acolo fără tine?!

— Vei face cunoștințe și timpul îți va trece iute. O femeie frumoasă și cu spirit . . .

— Ce fel! Vrei să-mi faci curte?! Ce bărbat bun! . . .

(— Și eu am gândit, că ce scie satul, nu scie bărbatul.)

— Dar eu acasă voi duce-o mai rău. Are să-mi fie urit grozav.

(— Când voi află, că te vei întorce.)

— Așa dară vino mai târziu și tu!

(Ea sciea, că nu e cu puțință ca să mărgă și el.)

— Ce femeie bună! Aș dori din tot sufletul să me duc, dar afacerile me opresc.

— Dar cel puțin imi vei scrie de multe ori?

— În toate zilele. Dar și tu!

— Firesce.

(— De câte ori vei ave trebuință de parale, — gândia bărbatul.)

— Dar scii că e periculos să te las singur acasă?!

— De ce?

Ea surise.

— Dără ești gelosă?

— Ș-ar fi mirare?

— Nu te teme! Tote femeile frumoșe din oraș s'au dus în băi.

(— Tote! Dar sânt și altele afară de mine? — gândia dânsa.)

— Dar decă tu poți fi gelosă, n'am să fiu eu?

— Poți fi linisčit. Voi trăi ca o călugăriță.

(— Pentr'aceea își duce atâte toalete, — gândia el.) Apoi adause cu voce:

— Sânt convins. Și asta me cam supără. Eu nu vreu să trăiesc retrasă.

(— Și el crede!)

Ea i intinse mâna, pe care el o sărută. Dar apoi conversațiunea se ncheiă, căci sosi croitorul cu o rochie nouă.

În urma urmelor sosi și terminul plecării. Cuferele și șatulele tote adunate la olaltă umpleau antișambra. Trei trăsuri le duseră la gară.

Pe cale nevêsta își tot ștergea ochii de lacrimi, că trebuie să mărgă singură la baie; ér bărbatul i spunea, că și dânsul e neconsolabil, căci va rămâne singur.

La gară el i scôte bilet, i aședă tote cuferele și șatulele. Clopoșelul sună. Călătorii ocupă loc în vagon. Dânsa se pune la ferestă și de acolo îl rógă încodată, că decă va fi cu puțință să vină și el mai târziu.

El o asigură. Numai de va fi cu puțință.

(— Ferescă Dumnezeu!)

Acesta a fost un gând cugetat în duet.

Trenul flueră. Locomotivul pornesce. Ea scôte batică. Se șterge pe ochi. Apoi face semn de salutare.

El privesce până ce pleacă trenul. Apoi sare vesel în trăsura și dice birjarului:

— La club!

De când s'a insurat, n'a fost acolo. Amicii il primesc cu cea mai mare bucurie.

Dar el e mai vesel decât ei:

— Sânt liber, fraților! Nevêsta mea s'a dus în băi.

Iosif Vulcan.

H i e n e.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 321. —

Înainte cu 4—5 ani grădina zoologică din Köln a căpătat trei hiene rare în felul lor.

Rare, pentru că nu erau ca celelalte hiene, ci hiene-câni. Omenii de știință au esitat mult timp, la care rassă să le numere: hiene séu câni? În urma urmelor apoi s'a decis, că aceste fiere selbatice ocupă locul de mijloc între hiene și câni. De atunci sub numele „pictus” figurază ca un soi neatérnat în regnul animal.

În privința esteriorului sémână mai mult a hiene, ér cõda-i lungă și aninată de o parte ne revocă în memorie lupul. Pêrul e alb, gălbên și negru gălbên.

Patria ei este Africa de mijloc, unde rătăcesce în cârduri și atacă tot ce intimpină în calea sa. Pentru oi sânt forte periculoșe, căci sânt mai feroce și decât lupii.

I. H.

Literatura si arte.

Talentul româncelor. *Princesa Dora d'Istria*, renumita scriitoare română, care locuesce în Florența, a primit dela Academia regală din Barcelona medalia de aur. — *Dșora Ana C. Pop*, nepõta și fiica adoptivă a Rds. D. Vasiliu Pop canonic în Gherla, a escelat în concertul din 29 iunie al Societății filarmonice din Deș. Ascultătorii au intimpinat-o cu un astfel de salve de aplause, încât juna cântăreță, în loc de doué piese, a trebuit să cânte opt. — *Dșora Elena Florian*, fiica președintelui dela tribunalul din Székely-Udvarhely, a escelat la pian, cu ocașiunea esamenelor din „Institutul domnișorelor engleze” din Budapesta și a eșit cea dintâiu. — *Cântăreța Eleonora Teodorini* cântă cu mult succes pe scena teatrului Colon din Buenos-Ayres în America, diare e de acolo scriu cu mare entusiasme despre artista română. — *Dșora Elena Bujorean*, fiica dlui N. G. Bujorean, fost deputat și senator, zilele trecute a depus cu mare succes esamenul de bacalaureat în Bêrlad. — *Dșorele Niculescu și Hristodor*, eleve ale Institutului Asilul Elena Dõmna din Bucuresci, au cântat cu mult succes la esamenul de musică ale claselor de pedagogie și primare, încât publicul a dorit să le audă din nou.

Monarchia austro-ungară în scrisõre și icõne. Sub acest titlu va apăre, precum deja scriserăm, la inițiativa și sub conducerea moștenitorului de tron Rudolf, o lucrare de mare însemnătate, în vr'o 14 tomuri mari. În acêsta, s'a destinat câteva capitole și pentru descrierea Românilor, a limbei, literaturii și obiceiurilor române. Pentru acêsta parte s'a însărcinat pân'acuma dl Alesandru Roman, profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta și membru al Academiei Române din Bucuresci; dl dr. At. Marienescu, membru al Academiei Române și dl dr. Corneliu Diaconovich redactorul diarului „Viitoriul”.

Teatrele din România. La Bucuresci se jocă acuma în doué teatre de véră; în grădina Stavri jocă trupa sub direcțiunea dlui I. D. Ionescu, în grădina Rașca jocă trupa de societari din Ploesci. În provincie, precum aflăm din „Zorile”, delectază publicul următoarele trupe: La Craiova se află doué trupe: a dlui Gr. Manolescu și a dnei Fany Tardiny. La Ploesci dá represințațiuni trupa compusă din societari ai teatrului Național din Bucuresci. La Bêrlad se află trupa de sub direcțiunea dlui Teodor Popescu. La Tecui debutază trupa dlui P. S. Alesandrescu și Bobescu. Ér la Buzéu dá represințațiuni Al. Popescu.

Bibliografie română. Dl Alesandru Degenmann, din librăria Sococ et comp. in Bucuresci, incepuse să publice la 1882 o bibliografie română, dar unele circumstanțe îl siliră 'n urmă să inceteze câțva timp cu publicarea. Acum Bibliografia a reapărut și redactorul roșă pe autori și editori a-i trimite câte un esemplar din scrierile lor, spre a fi inserate in această publicațiune prețioasă. Se află esemplare complete și din anii trecuți.

Din conferințele Ateneului Român din Bucuresci a apărut și broșura a opta, conținând conferința dlui T. Marian: „Despre noua generație”. Prețul 1 leu.

Dl Toma Micher, cunoscutul violonist român din Brașov, petrece in România, unde dă concerte. Dsa a studiat cursurile conservatoarelor de musică din Viena și din Lipsca.

Filoxera ivindu-se și 'n România, a produs și o carte nouă. Această e „Filoxera viiei”, mijloce de a o nimici; traducere după dr. Maurice Girarde, de un proprietar de viie dela Délul-mare. Prețul 1 leu. La Sococ.

Dl T. Burada a scos de sub tipar relatarea dsale despre călătoria ce a făcut prin Macedonia, muntele Athos și alte părți locuite de Români. Lucrarea a apărut la Iași. Așă ni-o anuncie diarele de acolo.

Dl Grigorescu, distinsul pictor român, s'a întors dela Paris la Bucuresci. Dsa a și espus la negustorul Gebauer un tablou nou care atrage mulți privitori. Artistul își va instală din nou atelierul seu din capitala Ronâniei, spre a face studii de rassă.

„Școala Practică” Magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară, de Vasile Petri, tom. III, nr. 3 pro iuniu a apărut deja și conține: Adunarea generală a „Reuniunii Mariane”. — Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din giurul Gherlei”. — Inmulțirea cu numeri decimali (urmare). — Regulament pentru examenul de maturitate (baccalaureat). — Bibliografie. — Abonamentele, cu 3 fl. pe anul întreg, se fac la redacțiune in Năsăud (Naszód, Transilvania). Exemplare complete se găsec nu numai din tomul III, ci puține și din tomurile precedente.

Dl N. Făgărășan, inginer trecut din Transilvania in România, a publicat la Bucuresci o broșură cu titlul: „Ce trebuie să facem ca să putem întemeia o industrie in țără!”. Idei pentru economia politică a țării române.

Concert in Cernăuți. Societatea pentru cultivarea și respândirea muzicii naționale in Bucovina „Armonia” a arangiat mercuria trecută in Cernăuți concert cu următoarea programă: 1) Marș din opereta „Rusaliile” T. cav. de Flondor. 2) Ouverture din opera „Mignon”, Thomas. 3) „Papageno”, polca după mot. operetii „Fluerul fermecător” (Zauberflöte), Stiasny. 4) Fantasie din opera „Faust”, Gounod. a) „Cântec de primăveră” poezie de V. Bumbac, compusă pentru cor bărbătesc, de C. Porumbescu. b) a) „Serenadă”, poezie de M. Eminescu, comp. pentru bariton solo cu cor, de T. cav. de Flondor. b) „Cântec vânătoresc”, poezie de V. Bumbac, compusă pentru cor, de T. cav. de Flondor. c) „Senin și fortună”, de Negruzzi, musica de Worokchievitz. 5) „Valsul lagunelor”, I. Strauss. 6) Ouverture, din opera „Don Juan”, Mozart. 7) „Hora lui Goian”, C. cav. de Buchentahl. d) „Cântec Sicilian”, poezie de Vas. Alecsandri, comp. pentru cor, C. Porumbescu. e) „Capela”, traducere de E. Meședer, comp. pentru cor, Kreutzer. f) „Arde”, poezie de M., comp. pentru cor, M. L. 8) Fantasie din opera „Carmen”, Bizet. 9) „Marșul sbirilor turci”, (Türkische Schaarwache) Michaelis. 10) „Junimea”, polca vite, O. de Wanisek.

„Gazeta Săténului”, este numele unei publicațiuni ilustrate, ce apare regulat in Rimnicu Vilcea, redactată de mai mulți ómeni speciali, sub direcțiunea

C. C. Dateulescu, agricultor. Acesta fôie, a cunoștințelor trebuincioase poporului, are de scop: instruirea, in-formarea și moralisarea poporului român prin publicarea materiilor alese și variate. Pân'acum au eșit de cece numere. Revista această poporală își are existența ei garantată de dnul C. C. Dateulescu, care a înființat a-nume o tipografie pentru fôia sa. In raport cu calitatea hârtiei, tiparului, ingrigirii și varietății materiilor și a gravurelor lucrate la Paris, e cea mai eștină gazetă din țără. Ea ese de 2 ori pe lună in broșuri de 2 coli, tipărită des. Costul abonamentului e numai de de cece lei pe an, ér pentru săteni cinci lei pe an. Pe lângă aceea abonații au dreptul la mai multe premii.

Satire politice. Sub titlul acesta dl C. D. Aricescu a scos la lumină in Bucuresci satirele politice, ce au circulat in manuscrise intre anii 1840—1866. Cărticica a apărut in editura dlui Gr. Luis.

„Drepturile omului”. Sub acest titlu a apărut la Bucuresci o revistă politică și socială, care va eși odată pe lună sub redacțiunea lui C. A. Filitis. Revista se va ocupa și interesă de intréga constituire a societății, după cum dovedesc și materiile tratate in primul seu numer: Proprietatea individuală asupra pământurilor. Relele obligativității căsătoriei religioase. Recunoscerea identității indivizilor condamnați, scăpați și reprinși. Legea din 1881 contra străinilor și art. 24 din Constituțiune. Și vre-o patru alte articole mai mitite.

Diare noue. „Țipetul Țării” la Bucuresci; firesec, politic. Se declară organ al „adevărului”. — „Desbaterile” va fi titlul unui nou diar politic guvernamental, care va apăre la Bucuresci.

C e e n o u ?

Sciri personale. *M. S. împăratul și regele Fran-cisc Iosif* dimpreună cu moștenitorul de tron Rudolf au petrecut diarele aceste la Pola, asistând la manevrele flotei austriace. — *Regele și regina României* s'au mutat cu curtea lor la Sinaia, unde vor petrece totă véra. — *Dl Alesandru Nedelcu*, cetățan in Budapesta, a dăruit 1000 fl. pentru clădirea bisericii dela morminți in Lugoș; această biserică, fiind gata, s'a sfințit in duminica trecută. — *Dl br. Hurmuzachi* a fost numit căpitan al districtului Cernăuți. — *Dl Eustatiu*, bursier al României și elev al școlii de marină din Brest, a primit autorisațiunea d'a se imbarcă pe fregata școlii de marină a statului frances, pentru a întreprinde o călătorie in giurul pământului. — *Dl Emil Petrovici*, absolvent al academieii de drept din Sibiu, a fost numit practicant la acelaș tribunal, fără plată.

Hymen. *Dl Simeon Faur*, învățător gr. or. in Capolnaș, comitatul Caraș-Severin, ș-a incredințat de soție pe dșora Elisabeta Cosma in Seceni.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul XII va ține adunarea sa generală in Lăpușul unguresc la 10 august st. n. după miédăși la 3 óre. Director al despărțământului el dl Aug. Muntean, secretar dl Petru Mureșan.

Partidele in dieta Ungariei vor fi represintate astfel: Dintre 413 cercuri electorale in 234 s'au ales deputați guvernamentali, in 60 de cei din opoșiția moderată, in 77 de cei independinți, apoi 16 naționaliști, 17 antisemiți și 9 afară de partide. Va să diacă majoritatea guvernului este 55—60.

Schimbare ministerială in Bucuresci. Diarele politice ne informéză, că in capitala României a fost in sêptémânile trecute o crisă ministerială. Resultatul este, că dl prim-ministru Brătian trecu și la interne, dl Chițu la instrucțiunea publică, dl generar Fălcoian intră ca ministru de resbel; dl P. S. Aurelian, fostul ministru de culte și instrucțiune publică, eși din minis-

ter; ceilalți membri ai cabinetului remaseră la posturile lor.

Damele române din Timișoara au înființat un comitet, care va aduna obiecte pentru loteria ce se va aranja de către Reuniunea femeilor române din Sibiu, în folosul școlii române de fete de acolo. Comitetul acesta a și emis un apel către femeile române din părțile Timișorii. În fruntea comitetului se află: dna Ecaterina Dreghici ca presidentă de onoare, dna Iulia Roariu presidentă, dșora Emilia Lungu secretar, damele Aneta Adam, Irma Barbu, Ana Ardelean vice-presidente; damele Ecaterina Iorgovan, Ecaterina Bogdan, Lucreția Iorgovan, Persida Regep, Sidonia Ianoș, Ersilia Bocean, Sidonia Dan, Rosa Sablier, Ecaterina Zaria, El. Biju membre în comitet.

Petreckeri de vără *Junimea română din Reghinul săsesc* și din pregiur va aranja duminică la 13 i. c. o petrecere de vără în sala promenadei din localitate și în folosul școlii române gr. c. de acolo. Comitetul arangiator e compus din dmi: președinte dr. Alesandru Ceușian, medic; secretar Alesandru Donia alias Donescu teolog; cassar Petru Gorea student. — *Junimea română din Șard* lângă Alba-Iulia va da asemenea în duminică această o petrecere de vără în „berc”, pentru scop filantropic. — *La Bellén* se va aranja în 13 i. c. un bal în sala ospetăriei, precedat de o reprezentațiune teatrală; venitul curat e destinat în folosul bisericii și școlii românești de acolo.

Adunări învățătoresci. Subreuniunea învățătorilor români gr. or. din tractul Câmpeni va ține adunarea sa generală în școla gr. or. din Câmpeni la 12 iulie. Cu asta ocaziune, între altele, se vor ține prelegeri de probă din geografie și istorie și se va debate chestiunea condicelor școlare. Vice-președinte al reuniunii e dl Ioan Motora; secretar dl Andreiu Candrea. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Sighișoara va ține ședință ordinară la 10 iulie; președinte al reuniunii e dl protopop Dimitrie Moldovan, notar dl Ioan Rondolean.

Esamenul din Reghin al școlii gr. c. de acolo s'a ținut în 25 iunie, cu succesul cel mai bun și fiind față un public numeros. După esamen unele persoane stimabile au oferit școlărilor premii, și anume dōmnele: Carolina Orbonaș n. Marinovici 3 fl., Ecaterina v. d. de Marinovici 1 fl., Agapia Crișan n. Marinovici 1 fl., Ecaterina Sceopul n. Grec 1 fl., și dl avocat Patriciu P. Barbu 5 fl.; cărora învățătorii George Maior și Mihail Pascu le aduc mulțămintă publică.

Grădina Cismegiu din București se trece de sub îngrijirea ministeriului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor în cea a comunei București, cu condițiunile următoare: Să nu se schimbe sub nici un cuvânt dela destinațiunea sa de preumblare publică, cu intrare pururea liberă; să se reserve guvernului dreptul de a dispune de această grădină pentru festivități, espositii și altele. Lucrarea de însănătoșire a lacului din grădina Cismegiu să se execute de comună după prescripțiunile comisiunii de medici și ingineri, întocmită de ministerul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor, și care s'a comunicat comunei. Pentru această lucrare, ministerul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor va pune la dispozițiunea comunei suma de 36,000 lei. În viitor se va prevedea în proiectele de bugete ale ministerului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor o subvențiune anuală de 6000 lei, care se va pune la dispozițiunea comunei.

La Făgăraș adunarea generală a subreuniunii învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Făgărașului s'a ținut în 17/29 iunie. S'a început cu missa celebrată de protopresbiterul Petru Popescu, apoi președintele reuniunii dl Vincențiu Grama deschise aduna-

rea cu o cuvântare potrivită. Trecând la ordinea zilei între altele s'a ascultat critica membrului Ioan Hașiu asupra disertațiunii „Însemnătatea, dezvoltarea și trac-tarea fizicei în școlile elementare” de Nicolau Aron. Învățătorul Nicolau Aron ținū prelegere practică din religione; asemenea prelegere ținū învățătorul diriginte George Dobrin despre socotelă, precum și învățătorul Nicolau Ludu despre introducerea elevului în elementele limbei maghiare. Pentru viitōrea adunare generală s'a insinuat membrul Trăian Pap cu o disertațiune din învățământul tuitiv, George Taflan cu o disertațiune din limba magiară, George Dobrin cu o prelegere practică din istoria patriei și Ioan Hașiu cu o declarațiune.

Academia de drept din Sibiu se va disolva. Acesta se va face în mod succesiv. Conform unui ordin al ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică, în tōmna viitōre nu se vor mai primi auditori pentru cursul anului prim, căci prelegeri se vor ține numai în cursurile celorlalți trei ani. Cele doue esamene fundamentale și esamenele de stat se vor pute însă depune la această academie murindă și în cei trei-patru ani următori.

Filoxera se răspândește din ce în ce mai mult în tōte părțile. Se scrie, că deja s'a ivit și în vile din promontorul Aradului. S'a răspândit mai tare și în Bănat, unde și până'acuma a fost. Diarele din București se tânguesc, că este constatat în mod oficial, că filoxera nu numai există în România, dar că se estinde mereu într'un mod îngrozitor. Guvernele pretotindene iau mesuri, dar ce folos? Intocmai ca durerea de dinte numai așa se pōte vindeca radical, decât dintele se scōte; așa și vile numai așa se pot mântui de filoxeră, decât se stēpesc.

Cel mai lētrân om din România. Astăzi la 7 jum. scrie „Poșta” din Galați din 14/26 iunie, a încetat din viață la spitalul Sf. Spiridon din orașul nostru Iconomul Simeon Preda în etate de 112 ani, servitor al bisericii Vovidenie și fost confesor spitalului 36 ani.

Jidanii din România încep a emigră. La 18/30 iunie 150 de familii au părăsit Iași cu un tren special, plecând la Hamburg, unde se vor imbarcă pentru America, noua țēră promisă. Peste doue mii de coreligionari le-a petrecut până la gară.

Cholera devine din zi în zi mai amenințătoare. Scirile mai noue din Toulon ne spun, că epidemia tot crește, ba acuma grasséză și în Marseille, precum și în alte orașele din Francia. Unele depeșe afirmă, că deja s'ar fi ivit casuri și în Germania și în Italia. Pericolul dară e la ușe. Autoritățile medicale spun, că nici nu vom scăpa de el. Colera are să se răspândescă în tōtă Europa. Guvernele iau mesuri aspre pentru împedecare. Așa și ministeriul de interne și de comerț al Ungariei a emis către autoritățile publice un ordin. Acesta, resumat în puține cuvinte, cuprinde: curățenie și traiu cumpetat!

Din 27,000 florini ce s'au furat la gara dela Cluș, 15,000 s'au găsit în grădina garei, ascunși în o cutie. Va să ăică tâlharul a trebuit să fie un om dela gară, căci altul ar fi dus banii mai departe.

Rațiociniu public. În favōrea fondului gimnasial din Beiuș au încurs încă la subscrisul dela p. t. demni: Ioan Cuuc 50 fl., Nicolau Vulcan 100 fl., Paul Vela 100 fl., Ioan Ciceronescu 25 fl., Moise Neș 10 fl., Nicolau Marcus 20 fl., Mihail Diț 5 fl., I. Filimon 2 fl. 50 cr., I. Marinescu 1 fl., Nicolau Zigre 10 fl., I. Filimon 2 fl., Gavril Pappdan 10 fl., Petru Ionaș 2 fl., Ambrosiu Creț 20 fl., Mihail Popescu 5 fl., G. Crainic 5 fl., I. Gherlan 4 fl., Ioan Pop 5 fl., T. Papp 2 fl., Vasiliu Bica 10 fl., I. Gița 5 fl., Ioan Bica 4 fl., Teodor Oncia 2 fl., M. Maniu 1 fl., Sabin Coroian 3 fl., Lud. Venter

25 fl., biserica din Szombatság 12 fl. 50 cr., Samuil Botta 20 fl., dr. I. Nichita 25 fl., Georgiu Juhász 7 fl., Alesandru Gera 5 fl., Iosif Vulcan 25 fl., cari sume s'au predat pe calea Ven. Ordinariat episcopesc de Oradea-mare la administrațiunea fondului respectiv. *Silviu Rezei.*

Șerpe în stomac. Catarina lui Simeon T. Ioniță din comuna Tolesci, județul Sucéva, în ziua de 3 lunie, după ce a bătut lapte s'a culcat afară pe prispă și dormind cu gura deschisă, i-a intrat un șerpe în gură. La deșteptare, a simțit o recelă în stomac, a fost transportată la spitalul județian Stamate din orașul Fălțiceni, unde, după observațiunile medicului, nu s'a putut constată nimica, dar i s'a prescris medicamente cu scop că, decă va fi în adevăr șerpele în corpul seu, să pôtă fi dat afară.

O mână de femeie în espoșiția din Turin. La espoșiția din Turin se află o mână delicată de femeie. Istoria acestei mâni e următoarea: Intre voluntarii italieni, cari au ajutat la a. 1849 a apără Roma în contra francesilor, se află și un tiner din Lombardia cu iubită lui Antoinetta Colomba. La 12 junie fu lupta la „Porta di San Pancrazio“, în care cădă și tinerul lombard. Amoreza lui se luptă mai departe până ce un călăreț frances i tăia cu sabia mâna dreaptă. Medicul de regiment al voluntarilor, dr. Comi, redică mâna tăiată, o petrifică și acuma o trimise la espoșiția din Turin.

Un principe medic. Diarele din München publică înștiințarea următoare, semnată de fratele împărătesei Austriei: „Tote persoanele orbe séu cari sufer de bôlă de ochi vor fi primite în stabilimentul foarte indemănatec construit din nou în Tegernsee (Bavaria). Persoanele sărace, inzestrate c'un certificat constatând situațiunea lor, vor fi primite gratis în stabiliment. Semnat: Carol-Teodor, doctor în medicină“. Principele C. Teodor de Bavaria este un oculist din cei mai distinși.

10,000 găini în carantină. Intr'un vas frances care plecase din Marsilia în Barcelona, se află dece mii găini venind din Italia și cari erau expediate în Spania de cătră o casă din Marsilia. Pentru că autoritățile spaniole, în momentul plecării vasului, nu luaseră nici o măsură de carantină, nu se află în el decât numai hrana trebuitoare găinilor pentru 24 de ore. Dar o carantină de doue-deci și patru de zile fiind impusă în acest interval, ecă 10,000 găini condamnate să postescă mai mult timp, ceea ce are să compromită vieța lor. Expeditorul a plecat îndată din Marsilia la Barcelona, pentru a regulă situațiunea alimentară a acestor 10,000 găini și a le împedecă să móră de fôme în carantină.

Necrolôge. *Părintele ieromonac German Bogdan*, fost capelan arhiepiscopesc, spiritual și inspector seminarial, în urmă administrator parochial în Zizin lângă Brașov, a încetat din vieță la 15/27 junie. Înainte cu 11 ani, conform testamentului, densus a înmormântat pe mitropolitul Șaguna. *Ion Mureșan*, esecutor judecătorec în cercul Becleanului, a încetat din vieță la 16 junie.

L o g o g r i f

de Aurclia Pitic.

Din silabele următoare: „u, a, li, le, mau, sau, nic, dri, va, ga, le, a, ri, ro, a, mân“, — să se formeze cuvinte a căror litere inițiale și finale cetite din cuvânt să dea numele unui bărbat, care a luptat pentru țăriștea română.

Éră cuvintele să insemneze:
Cel mai renumit poet român;
O venerabilă matronă romană;
Numele unei națiuni;
Un mitropolit vechiu din Transilvania;
Un profesor și autor de gramatică română.
Terminul de deslegare e 25 julie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

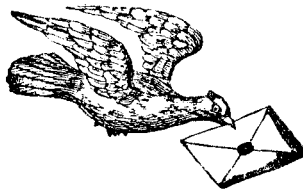
Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 17:
Numerii dela 1—13 dau numele „George Șincaiu“; ér literele inițiale ale cuvintelor, cetite de sus în jos, dau: „Cronica“.

Cuvintele sânt: „Cain, Roșiori, Orariu, Nero, Juno, Cucu, Argeș“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dômnele și domnișorele: Polixena Demolla, Maria B. Cornea, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Mariți Lupan, Silvia Gruța, Georgina și Matilda Popa, Veturia Lazar, Cornelia de Tamaș, Valeria Muntean, Eufrosina Popescu, Minodora Micșunescu, și dela dnii Ioan Muntean, Ioan Bota, Timoteiu Circa, A. Hențescu, Iosif Popescu.

Premiul fu dobândit de dna Polixena Demolla în Piatra în România.

Poșta Redacțiunii.

Iasi. Strada Golia. Deschi-deți nrul 22 și intr'ensul veți găsi înștiințarea noastră!

Viena. Librăria Krafft în Sibiu ve va pune la dispoziție un catalog. În acela veți pute alege.

Borsec. A sosit. Așteptăți și articolul de „Salon“.

Bistrița. Să nu-ți uiți de promisiune!

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sănților și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminea 5-a după Rusale.			Evang. dela Mateiu c. 8, v. 4, a inv. 5.		
Duminea	1 13		Sf. Cosma și Damian	4 15	7 55
Luni	2 14		Pun. vest. Maicii Dlui	4 16	7 54
Martți	3 15		Mart. Iacint	4 18	7 53
Mercuri	4 16		Par. Andrei Crit.	4 19	7 52
Joi	5 17		Păr. Atanasie	4 20	7 52
Vineri	6 18		Mart. Chiriachi	4 21	7 51
Sâmbetă	7 19		Păr. Sisoe	4 22	7 50

Semestrul prim s'a incheiat

cu nr. 26. Recomandăm spriginirii onorab. public cetitor foia noastră și în semestrul al doile.

Ne rugăm ca abonamentele să ni se respundă de timpuriu; în casul contrar le vom incassă cu ramburse poștale. *Cei ce nu vor să mai fia abonați, binevoiescă a ne innapoid nr. acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților noștri.*

Prețul abonamentului este insemnat în fruntea foii.

Colectanții vor primi după 5 esemplare unul gratuit.

Redacțiunea „Familiei“.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.